

Brüssel, 13. juuni 2025
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2025/0163(NLE)

10274/25
ADD 7

AELE 52
CH 18
MI 395
ESPACE 47

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	13. juuni 2025
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2025) 308 annex
Teema:	LISA järgmise dokumendi juurde: Ettepanek: Nõukogu otsus, mis käsitleb ulatusliku lepingute paketi allkirjastamist Euroopa Liidu nimel, et tugevdada, süvendada ja laiendada kahepoolseid suhteid Šveitsi Konföderatsiooniga, ning Euroopa Liidu ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise kokkuleppe (Šveitsi Konföderatsiooni Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ametis osalemise tingimuste kohta) ajutist kohaldamist

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2025) 308 - Annex 7.

Lisatud: COM(2025) 308 annex

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 13.6.2025
COM(2025) 308 final

ANNEX 7

LISA

järgmise dokumendi juurde:

Ettepanek: Nõukogu otsus,

mis käsitleb ulatusliku lepingute paketi allkirjastamist Euroopa Liidu nimel, et tugevdada, süvendada ja laiendada kahepoolseid suhteid Šveitsi Konföderatsiooniga, ning Euroopa Liidu ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise kokkuleppe (Šveitsi Konföderatsiooni Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ametis osalemise tingimuste kohta) ajutist kohaldamist

EUROOPA LIIDU
JA ŠVEITSI KONFÖDERATSIOONI VAHELINE
TERVISHOIULEPING

EUROOPA LIIT, edaspidi „liit“,

ning

ŠVEITSI KONFÖDERATSIOON, edaspidi „Šveits“,

edaspidi „lepinguosalist“,

SOOVIDES edendada koostööd lepinguosaliste elanikkonna tervise huvides, eelkõige selleks, et valmistuda tõsisteks piiriülesteks terviseohtudeks ja neile reageerida;

ARVESTADES, et terviseohud ei lõpe riigipiiridel, mida mitu liidu liikmesriiki ja Šveits jagavad, ning et suur hulk inimesi ületab iga päev ühispiire ning seetõttu on parem eksperditeadmiste vahetamine tõsiste piiriüleste terviseohtude valdkonnas ühine huvi;

OLLES OTSUSTANUD, et tõsistele piiriülestele terviseohtudele tuleb võimalikult tõhusalt reageerida, sealhulgas vahetada teavet ühiste süsteemide ja epidemioloogilise seire mõlemapoolse suutlikkuse kaudu;

ARVESTADES, et Šveitsi osalemine liidu organites, ametites ja struktuurides haiguste ennetamiseks ja tõrjeks, samuti seire- ja hoiatusvõrgustikes ning sarnaste valmisoleku- ja reageerimismehhanismide kohaldamine tõsiste piiriüleste terviseohtude ennetamiseks ja tõrjeks parandab lepinguosaliste elanikkonna tervisekaitse taset;

TUNNISTADES, et lepinguosaliste vaheline kahepoolne tervishoiuleping peaks looma selge ja tugeva õigusliku aluse koostööks terviseohutuse valdkonnas;

ARVESTADES, et liit on loonud tõsiste piiriüleste terviseohtude ennetuse, valmisoleku ja reageerimise koordineerimise mehhanismid ja struktuurid ning et Šveitsi osalemine nendes mehhanismides ja struktuurides võib mõlemale lepinguosalisele vastastikku kasu tuua;

TUNNISTADES, et vastastikku kasulik on edendada erialateadmiste vahetamist lepinguosaliste vahel, sealhulgas lähetuste kaudu;

ARVESTADES, et on kehtestatud õiguslik alus Šveitsi osalemiseks liidu programmides, sealhulgas programmis „EL tervise heaks“; ning TUNNISTADES, kui oluline on edendada koostööd lepinguosaliste vahel tervishoiuküsimustes, mis on hõlmatud käesoleva lepinguga ja ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning teiselt poolt Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga, mis käsitleb Šveitsi Konföderatsiooni osalemist liidu programmides;

JAGADES programmi „EL tervise heaks“ üldeesmärgi, ARVESTADES lepinguosaliste ühiseid eesmärke, väärtusi ja tugevaid sidemeid tervishoiu valdkonnas;

TUNNISTADES lepinguosaliste ühist soovi arendada, tugevdada, elavdada ja laiendada oma suhteid ja koostööd selles valdkonnas;

ARVESTADES, et tihedam koostöö tõsiste piiriüleste terviseohtude valdkonnas ja Šveitsi osalemine Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuses (edaspidi „keskus“) tõstab lepinguosaliste elanikkonna tervisekaitse taset ning et Šveitsi osalemine keskuses peaks hõlmama rahalist toetust, mis tuleb kehtestada iga programmitöö perioodi jaoks;

OLLES VALMIS uurima võimalust laiendada koostööd, et hõlmata tulevikus ka muid tervishoiualaseid teemasid;

OLLES OTSUSTANUD tugevdada koostööd lepinguosaliste vahel käesoleva lepinguga hõlmatud valdkondades samade eeskirjade alusel, mida kohaldatakse liidus, säilitades samas lepinguosaliste ja nende institutsioonide sõltumatuse ning Šveitsi puhul otsedemokraatiast ja föderalismist tulenevate põhimõtete austamise;

TÕDEDES, et käesolev leping ei kujuta endast lepingut liidu siseturuga seotud valdkondades, milles Šveits osaleb;

ARVESTADES, et siiski on asjakohane kohaldada analoogia põhjal käesoleva lepingu suhtes institutsioonilisi sätteid käsitlevaid eripõhimõtteid, mis on ühised selliste sõlmitud või sõlmitavate lepingute puhul siseturuga seotud valdkondades, milles Šveits osaleb;

KINNITADES VEEL KORD, et Šveitsi kõrgeima föderaalkohtu ja kõigi teiste Šveitsi kohtute, samuti Euroopa Liidu kohtute ja Euroopa Liidu Kohtu pädevus tõlgendada käesolevat lepingut üksikjuhtudel säilitatakse,

ON KOKKU LEPPINUD JÄRGMISES:

1. PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

ARTIKKEL 1

Eesmärk

Käesoleva lepingu eesmärk on tugevdada lepinguosaliste vahelist koostööd, et:

- a) kaitsta ja parandada liidu liikmesriikide ja Šveitsi elanike tervist;
- b) võidelda peamiste tervist kahjustavate tegurite vastu, edendades nende põhjuste, leviku ja ennetamise uurimist, samuti levitades tervisealast teavet ja suurendades terviseteadlikkust;
- c) tagada lepinguosaliste territooriumil pidevalt kõrgel tasemel järelvalve tõsiste piiriüleste terviseohtude üle ning koordineerida oma hoiatussüsteeme ja sellistele ohtudele reageerimist.

ARTIKKEL 2

Kohaldamisala

Lepinguosalised tugevdavad ja laiendavad koostööd terviseohutuse valdkonnas. Selle koostöö ulatus piirdub järgmiste valdkondadega:

- tõsiste piiriüleste terviseohtudega seotud terviseturbe mehhanismid;
- Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus (edaspidi „keskus“).

ARTIKKEL 3

Koostöö

Lepinguosalised teevad koostööd, vahetavad teavet ja koordineerivad oma poliitikat seoses tõsiste piiriüleste terviseohtudega I lisas nimetatud liidu õigusaktides sätestatud mehhanismide ja struktuuride kaudu, eelkõige liidu seire- ja hoiatusvõrgustike ning valmisoleku- ja reageerimismehhanismide kaudu nakkushaiguste ennetamiseks ja tõrjeks. Lepinguosalised tugevdavad oma üldist koostööd terviseohutuse, sealhulgas epidemioloogilise seire valdkonnas, et parandada valmisolekut hädaolukordadeks ja neile reageerimist.

2. PEATÜKK

INSTITUTSIOONILISED SÄTTED

ARTIKKEL 4

Üldine sisu

Selleks et tagada lepinguosalistele õiguskindlus seoses käesolevas lepingus sätestatud koostööga ja võttes arvesse rahvusvahelise õiguse põhimõtteid, sätestatakse käesolevas peatükis institutsionaalsed lahendused, mis on analoogsed selliste sõlmitud või sõlmitavate kahepoolsete lepingute puhul siseturuga seotud valdkondades, milles Šveits osaleb, ilma et muudetaks käesoleva lepingu kohaldamisala, eelkõige:

- a) menetlus käesoleva lepingu vastavusse viimiseks käesoleva lepinguga seotud liidu õigusaktidega;
- b) käesoleva lepingu ja I lisas viidatud liidu õigusaktide ühetaoline tõlgendamine ja kohaldamine;
- c) lepingu järelevalve ja kohaldamine; ning
- d) vaidluste lahendamine käesoleva lepingu raames.

ARTIKKEL 5

Osalemine liidu õigusaktide koostamises (edaspidi „otsuste kujundamine“)

1. Kui Euroopa Komisjon (edaspidi „komisjon“) koostab kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepinguga (edaspidi „ELi toimimise leping“) käesoleva lepinguga reguleeritavas valdkonnas liidu õigusakti ettepaneku, teavitab ta sellest Šveitsi ja konsulteerib mitteametlikult Šveitsi ekspertidega samal viisil, nagu ta küsib oma ettepanekute koostamisel liidu liikmesriikide ekspertide arvamust. Ühe lepinguosalise taotlusel toimub esimene arvamuste vahetus ühiskomitees.

Liidu õigusakti vastuvõtmisele eelneva perioodi olulistel hetkedel konsulteerivad lepinguosalised teineteisega ühiskomitees pidevalt ja vahetavad teavet, kui üks neist seda soovib.

2. Kui komisjon valmistab kooskõlas ELi toimimise lepinguga ette delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad liidu õiguse põhiõigusakte käesoleva lepinguga hõlmatud valdkonnas, tagab ta, et Šveits osaleb eelnõude ettevalmistamises võimalikult laialdaselt, ning konsulteerib Šveitsi ekspertidega samadel alustel, kui ta konsulteerib liidu liikmesriikide ekspertidega.

3. Kui komisjon valmistab kooskõlas ELi toimimise lepinguga ette rakendusakte, mis käsitlevad liidu õiguse põhiõigusakte käesoleva lepinguga hõlmatud valdkonnas, tagab ta, et Šveits osaleb võimalikult laialdaselt nende eelnõude ettevalmistamises, mis esitatakse hiljem komiteedele, kes abistavad komisjoni tema rakendusvolituste kasutamisel, ning konsulteerib Šveitsi ekspertidega samadel alustel, kui ta konsulteerib liidu liikmesriikide ekspertidega.

4. Šveitsi eksperdid kaasatakse lõigetes 2 ja 3 nimetatata komiteede töösse, kui see on vajalik käesoleva lepingu nõuetekohaseks toimimiseks. Ühiskomitee koostab kõnealuste komiteede ja vajaduse korral teiste sarnaste omadustega komiteede nimekirja ja ajakohastab seda.

5. Käesolevat artiklit ei kohaldata liidu õigusaktide või nende sätete suhtes, mis kuuluvad artikli 6 lõikes 5 osutatud erandi kohaldamisalasse.

ARTIKKEL 6

Liidu õigusaktide integreerimine

1. Selleks et tagada õiguskindlus ja õigusaktide ühtsus käesoleva lepinguga hõlmatud valdkonnas, tagavad Šveits ja liit, et käesoleva lepinguga reguleeritavas valdkonnas vastu võetud liidu õigusaktid integreeritakse käesolevasse lepingusse võimalikult kiiresti pärast nende vastuvõtmist.

2. Lõike 4 kohaselt käesolevasse lepingusse integreeritud liidu õigusaktid muutuvad käesolevasse lepingusse integreerimisega Šveitsi õiguskorra osaks Šveitsi õiguskorrast, arvestades vajaduse korral ühiskomitee poolt otsustatud kohandusi.

3. Kui liit võtab käesoleva lepinguga hõlmatud valdkonnas vastu õigusakti, teavitab ta sellest ühiskomitee kaudu võimalikult kiiresti Šveitsi. Ühe lepinguosalise taotlusel korraldatakse ühiskomitees vastaval teemal arvamuste vahetus.

4. Ühiskomitee tegutseb kooskõlas lõikega 1 ja võtab võimalikult kiiresti vastu otsuse käesoleva lepingu I lisa muutmise ja vajalike kohanduste kohta.
5. Lõikes 1 sätestatud kohustust ei kohaldata liidu õigusaktide või nende sätete suhtes, mis kuuluvad erandi kohaldamisalasse. Käesolev leping ei sisalda erandit.
6. Kui artiklist 7 ei tulene teisiti, jõustuvad ühiskomitee lõike 4 kohased otsused viivitamata, kuid mitte mingil juhul enne kuupäeva, mil liidu vastavat õigusakti hakatakse liidus kohaldama.
7. Lepinguosalised teevad kogu käesolevas artiklis sätestatud menetluse vältel heas usus koostööd, et hõlbustada otsuste tegemist.

ARTIKKEL 7

Põhiseadusest tulenevate kohustuste täitmine Šveitsi poolt

1. Artikli 6 lõikes 3 osutatud arvamuste vahetuse käigus teavitab Šveits liitu sellest, kas artikli 6 lõikes 4 osutatud otsusega nõutakse Šveitsilt põhiseadusest tulenevate kohustuste täitmist, et see siduvaks muuta.
2. Kui artikli 6 lõikes 4 osutatud otsusega nõutakse Šveitsilt põhiseadusest tulenevate kohustuste täitmist, et see siduvaks muuta, on Šveitsil alates lõikes 1 sätestatud teabe esitamise kuupäevast maksimaalselt kaks aastat, välja arvatud referendumimenetluse algatamise korral, millisel juhul pikendatakse seda tähtaega ühe aasta võrra.

3. Kuni Šveits teatab, et on oma põhiseadusest tulenevad kohustused täitnud, kohaldavad lepinguosalisel ajutiselt artikli 6 lõikes 4 osutatud otsust, välja arvatud juhul, kui Šveits teatab liidule, et otsuse ajutine kohaldamine ei ole võimalik, ja esitab selle põhjused. Ajutine kohaldamine ei tohi mingil juhul toimuda enne kuupäeva, mil vastavat liidu õigusakti hakatakse liidus kohaldama.
4. Šveits teavitab liitu viivitamata ühiskomitee kaudu, kui ta on täitnud lõikes 1 osutatud põhiseadusest tulenevad kohustused.
5. Otsus jõustub päeval, mil esitatakse lõikes 4 sätestatud teade, kuid mitte mingil juhul enne kuupäeva, mil vastav liidu õigusakt muutub liidus kohaldatavaks.

ARTIKKEL 8

Viited territooriumile

Kui käesolevasse lepingusse integreeritud liidu õigusaktid sisaldavad viiteid „Euroopa Liidu“ või „liidu“ territooriumile, käsitatakse viiteid käesolevas lepingus viidetena artiklis 20 osutatud territooriumidele.

ARTIKKEL 9

Viited liidu liikmesriikide kodanikele

Kui käesolevasse lepingusse integreeritud liidu õigusaktid sisaldavad viiteid liidu liikmesriikide kodanikele, käsitatakse neid viiteid käesoleva lepingu kohaldamisel viidetena liidu liikmesriikide ja Šveitsi kodanikele.

ARTIKKEL 10

Liidu õigusaktide jõustumine ja rakendamine

Käesolevasse lepingusse integreeritud liidu õigusaktide sätted nende jõustumise või rakendamise kohta ei ole käesoleva lepingu kohaldamisel asjakohased.

Tähtajad ja kuupäevad, mille jooksul Šveits peab jõustama ja rakendama otsused, millega inkorporeeritakse liidu õigusaktid käesolevasse lepingusse, tulenevad artikli 6 lõikest 6 ja artikli 7 lõikest 5 ning üleminekukorda käsitlevatest sätetest.

ARTIKKEL 11

Liidu õigusaktide adressaadid

Käesolevasse lepingusse integreeritud liidu õigusaktide sätted, mis näitavad, et need on adresseeritud liidu liikmesriikidele, ei ole käesoleva lepingu kohaldamisel asjakohased.

ARTIKKEL 12

Ühetaolise tõlgendamise põhimõte

1. Artiklis 4 sätestatud eesmärgi saavutamiseks ja kooskõlas rahvusvahelise avaliku õiguse põhimõtetega tõlgendatakse ja kohaldatakse käesolevat lepingut ja selles viidatud liidu õigusakte ühetaoliselt käesoleva lepinguga hõlmatud valdkondades.
2. I lisas viidatud liidu õigusakte ning käesoleva lepingu sätteid, niivõrd kui nende kohaldamine hõlmab liidu õiguse mõisteid, tõlgendatakse ja kohaldatakse enne või pärast käesoleva lepingu allkirjastamist vastavalt Euroopa Liidu Kohtu praktikale.

ARTIKKEL 13

Tõhusa ja ühtse kohaldamise põhimõte

1. Komisjon ja Šveitsi pädevad asutused teevad koostööd ja abistavad üksteist käesoleva lepingu kohaldamise järelevalve tagamisel. Nad võivad vahetada teavet käesoleva lepingu kohaldamise järelevalve kohta. Nad võivad vahetada arvamusi ja arutada vastastikust huvi pakkuvaid küsimusi.

2. Kumbki lepinguosaline võtab asjakohaseid meetmeid, et tagada käesoleva lepingu tõhus ja ühtne kohaldamine oma territooriumil.
3. Järelevalvet käesoleva lepingu kohaldamise üle teevad lepinguosalisel ühiselt ühiskomitee raames. Kui komisjon või Šveitsi pädevad asutused saavad teada ebaõigest kohaldamisest, võib küsimuse suunata ühiskomiteele, et leida vastuvõetav lahendus.
4. Komisjon ja Šveitsi pädevad asutused jälgivad käesoleva lepingu kohaldamist teise lepinguosalise poolt. Kohaldatakse artiklis 15 sätestatud korda.

ARTIKKEL 14

Ainukohaldatavuse põhimõte

Lepinguosalised kohustuvad käesoleva lepingu ja I lisas viidatud liidu õigusaktide tõlgendamist või kohaldamist või, kui see on asjakohane, seoses komisjoni poolt käesoleva lepingu alusel vastu võetud otsuse käesolevale lepingule vastavust käsitlevaid vaidlusi lahendama ainult käesolevas lepingus ette nähtud meetoditega.

ARTIKKEL 15

Menetlus tõlgendamise või kohaldamisega seotud probleemide korral

1. Kui käesoleva lepingu või I lisas viidatud liidu õigusakti tõlgendamisel või kohaldamisel tekib probleeme, konsulteerivad lepinguosalised teineteisega ühiskomitees, et leida mõlemale poolele vastuvõetav lahendus. Selleks esitatakse ühiskomiteele kogu kasulik teave, et ühiskomitee saaks olukorda üksikasjalikult uurida. Ühiskomitee uurib kõiki võimalusi, mis võimaldavad säilitada käesoleva lepingu nõuetekohase toimimise.
2. Kui ühiskomitee ei suuda leida lahendust lõikes 1 osutatud probleemile kolme kuu jooksul alates kuupäevast, mil see probleem talle esitati, võib kumbki lepinguosaline taotleda, et vahekohus lahendaks vaidluse vahekohtu protokollisätete kohaselt.
3. Kui vaidlus tõstatab küsimuse artikli 12 lõikes 2 osutatud sätte tõlgendamise või kohaldamise kohta ja kui selle sätte tõlgendamine on vaidluse lahendamiseks asjakohane ja vajalik otsuse tegemiseks, esitab vahekohus selle küsimuse Euroopa Liidu Kohtule.

Kui vaidlus tõstatab küsimuse, kuidas tõlgendada või kohaldada sätet, mis kuulub artikli 6 lõikes 5 osutatud dünaamilise ühtlustamise kohustusest tehtava erandi kohaldamisalasse, ning kui vaidlus ei hõlma liidu õiguse mõistete tõlgendamist või kohaldamist, lahendab vahekohus vaidluse ilma Euroopa Liidu Kohtusse pöördumata.

4. Kui vahekohus esitab lõike 3 alusel Euroopa Liidu Kohtule küsimuse:
- a) Euroopa Liidu Kohtu otsus on vahekohtule siduv ning
 - b) Šveitsil on samad õigused kui liikmesriikidel ja liidu institutsioonidel ning tema suhtes kohaldatakse *mutatis mutandis* samu menetlusi Euroopa Liidu Kohtus.
5. Lepinguosalised võtavad kõik vajalikud meetmed vahekohtu otsuse täitmiseks heas usus. Lepinguosaline, kelle puhul vahekohus on leidnud, et ta ei ole käesoleva lepingut täitnud, teatab teisele lepinguosalisele ühiskomitee kaudu meetmetest, mida ta on võtnud vahekohtu otsuse täitmiseks.

ARTIKKEL 16

Asendusmeetmed

1. Kui lepinguosaline, kelle puhul vahekohus on leidnud, et ta ei ole käesolevat lepingut täitnud, ei teavita teist lepinguosalist vahekohut käsitleva protokolli artikli IV.2 lõike 6 kohaselt kehtestatud mõistliku aja jooksul meetmetest, mida ta on võtnud vahekohtu otsuse täitmiseks, või kui teine lepinguosaline leiab, et teatatud meetmed ei ole kooskõlas vahekohtu otsusega, võib see teine lepinguosaline võtta võimaliku tasakaalustamatuse kõrvaldamiseks proportsionaalseid asendusmeetmeid. Asendusmeetmeid võib võtta üksnes käesoleva lepingu raames või kooskõlas ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning teiselt poolt Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepingu (Šveitsi Konföderatsiooni osalemise kohta liidu programmides), mis sõlmiti (kuupäev) (edaspidi „leping Šveitsi osalemise kohta liidu programmides“), artikli 19 lõike 1 punktiga c ja artikli 20 lõikega 4 seoses Šveitsi osalemisega liidu tervisevaldkonna tegevusprogrammis¹. Asendusmeetmeid võttev lepinguosaline teatab lepinguosalisele, kelle puhul vahekohus on leidnud, et ta ei ole käesolevat lepingut täitnud, asendusmeetmetest, mis selles teates täpsustatakse. Asendusmeetmed jõustuvad kolm kuud pärast neist teatamist.

¹ Aastatel 2021–2027 on selleks programm „EL tervise heaks“, mis on loodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. märtsi 2021. aasta määrusega (EL) 2021/522, millega luuakse liidu tervisevaldkonna tegevusprogramm (programm „EL tervise heaks“) ajavahemikuks 2021–2027 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 282/2014 (ELT L 107, 26.3.2021, lk 1).

2. Kui ühiskomitee ei ole ühe kuu jooksul pärast kavandatavatest asendusmeetmetest teatamist teinud otsust asendusmeetmete peatamise, muutmise või tühistamise kohta, võib kumbki lepinguosaline nende asendusmeetmete proportsionaalsuse küsimuses vahekohut käsitleva protokolliga kohaselt vahekohtu poole pöörduda.
3. Vahekohus teeb otsuse vahekohut käsitleva protokolliga artikli III.8 lõikes 4 sätestatud tähtaja jooksul.
4. Asendusmeetmetel ei ole tagasiulatuvat jõudu. Eelkõige säilitatakse õigused ja kohustused, mille üksikisikud ja ettevõtted on juba omandanud enne asendusmeetmete jõustumist.

ARTIKKEL 17

Koostöö jurisdiktsioonide vahel

1. Ühetaolise tõlgendamise edendamiseks lepivad Šveitsi föderaalkohus ja Euroopa Liidu Kohus kokku dialoogis ja selle üksikasjades.
2. Šveitsil on õigus esitada Euroopa Liidu Kohtule seisukohti või kirjalikke märkusi, kui liidu liikmesriigi kohus esitab Euroopa Liidu Kohtule eelotsuse küsimuse, mis käsitleb käesoleva lepingu või I lisas osutatud liidu õigusakti sätte tõlgendamist.

ARTIKKEL 18

Rakendamine

1. Lepinguosalised võtavad asjakohased üld- või erimeetmed, et tagada käesolevast lepingust tulenevate kohustuste täitmine, ning hoiduvad kõikidest meetmetest, mis võiksid seada ohtu käesoleva lepingu eesmärgi saavutamise.
2. Lepinguosalised võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada I lisas viidatud liidu õigusaktide kavandatud tulemus, ning hoiduvad võtmast meetmeid, mis võiksid ohustada nende eesmärkide saavutamist.

ARTIKKEL 19

Ühiskomitee

1. Käesolevaga luuakse ühiskomitee.

Ühiskomiteesse kuuluvad mõlema lepinguosalise esindajad.

2. Ühiskomitee kaasesimeesteks on Euroopa Liidu esindaja ja Šveitsi esindaja.
3. Ühiskomitee
 - a) tagab käesoleva lepingu nõuetekohase toimimise, tõhusa haldamise ja kohaldamise;

- b) võib vahetada teavet ja konsulteerida käesoleva lepinguga ja sellega seotud finantsaspektidega seotud küsimustes;
- c) loob lepinguosalistele võimaluse vastastikuseks konsulteerimiseks ja pidevaks omavaheliseks teabevahetuseks, eelkõige selleks, et leida lahendus mis tahes raskustele käesoleva lepingu või I lisas viidatud liidu õigusakti tõlgendamisel või kohaldamisel kooskõlas artikliga 15;
- d) tagab koostöös Šveitsi osalemist liidu programmides käsitleva lepingu alusel loodud ühiskomiteega (edaspidi „liidu programmides osalemise ühiskomitee“) käesoleva lepingu nõuetekohase toimimise ja tõhusa rakendamise seoses Šveitsi osalemisega liidu tervishoiu valdkonna tegevusprogrammides üksnes käesoleva lepinguga hõlmatud küsimustes; selleks teavitab ühiskomitee liidu programmides osalemise ühiskomiteed, kui:
 - i) tuleb vastu võtta Šveitsi osalemist liidu programmides käsitleva lepingu uus protokoll, mis käsitleb liidu tervisevaldkonna tegevusprogrammi;
 - ii) protokoll tuleb muuta, kuna käesoleva lepingu kohaldamisala on muutunud;
 - iii) ühiskomitee koosolekute päevakord sisaldab käesoleva programmiga seotud küsimusi;
- e) annab lepinguosalistele soovitusi käesoleva lepinguga seotud küsimustes;
- f) võtab käesolevas lepingus ette nähtud juhtudel vastu otsuseid;

g) Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide protokoll (nr 7) (edaspidi „protokoll nr 7“) artiklite 1–6, 10–15, 17 või 18 muutmise korral muudab ühiskomitee vastavalt liidet; ning

h) teostab mis tahes muud talle käesoleva lepinguga antud pädevust.

4. Ühiskomitee tegutseb konsensuse alusel.

Otsused on lepinguosaliste suhtes siduvad ning nad võtavad otsuste rakendamiseks kõik vajalikud meetmed.

5. Ühiskomitee tuleb kokku vähemalt kord aastas, vaheldumisi Brüsselis ja Bernis, kui kaaseesistujad ei otsusta teisiti. Samuti tuleb ühiskomitee kokku emma-kumma lepinguosalise taotlusel. Kaaseesistujad võivad kokku leppida, et ühiskomitee koosolek toimub videokonverentsi või telekonverentsi teel.

6. Oma esimesel koosolekul kehtestab ühiskomitee oma kodukorra ja ajakohastab seda vastavalt vajadusele.

7. Ühiskomitee võib otsustada moodustada töörühmi või eksperdirühmi, mis abistaksid teda tema ülesannete täitmisel.

3. PEATÜKK

LÖPPSÄTTED

ARTIKKEL 20

Territoriaalne kohaldamisala

Käesolevat lepingut kohaldatakse ühelt poolt territooriumi suhtes, kus kohaldatakse Euroopa Liidu lepingut ja Euroopa Liidu toimimise lepingut, nimetatud aluslepingutes sätestatud tingimustel, ja teiselt poolt Šveitsi territooriumi suhtes.

ARTIKKEL 21

Läbivaatamine

1. Lepinguosalised jälgivad ühiskomitee raames korrapäraselt käesoleva lepingu toimimist ja võivad kaaluda selle läbivaatamist, et parandada koostööd või laiendada seda muudele tervishoiualastele küsimustele.
2. Selliseid võimalikke kaalutlusi silmas pidades võivad lepinguosalised alustada läbirääkimisi lepingu läbivaatamiseks oma sisemenetluste kohaselt.
3. Lepinguosalised peavad läbirääkimiste tulemuste põhjal käesoleva lepingu ratifitseerima või heaks kiitma kooskõlas oma sisemenetlustega.

ARTIKKEL 22

Ametisaladus

Lepinguosaliste usaldusisikud, eksperdid ja muud esindajad ei tohi ka pärast oma ülesannete täitmise lõpetamist avalikustada teavet, mis on saadud käesoleva lepingu raames ja mille kohta kehtib ametisaladuse hoidmise kohustus.

ARTIKKEL 23

Salastatud teave ja tundlik salastamata teave

1. Ühtki käesoleva lepingu sätet ei tõlgendata nii, nagu kohustaks see lepinguosalist tegema salastatud teavet kättesaadavaks.
2. Käesoleva lepingu alusel lepinguosaliste edastatud või nende vahel vahetatud salastatud teavet või materjali käideldakse ja kaitstakse vastavalt Euroopa Liidu ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelisele salastatud teavet käsitlevale julgeolekulepingule (Brüssel, 28. aprill 2008) ja kooskõlas selle rakendamisega seotud julgeolekukorraga.
3. Ühiskomitee võtab otsusega vastu juhised, et tagada lepinguosaliste vahel vahetatava tundliku salastamata teabe kaitse.

ARTIKKEL 24

Lisad, liited ja protokollid

Käesoleva lepingu lisad, liited ja protokollid on selle lepingu lahutamatu osa.

ARTIKKEL 25

Rahaline panus

1. Šveits osaleb vastavalt käesolevale artiklile ja II lisale liidu ametite tegevuse, infosüsteemide ja muude II lisa artiklis 1 loetletud selliste tegevuste rahastamises, millele tal on juurdepääs.

Ühiskomitee võib võtta vastu otsuse II lisa muutmise kohta.

2. Liit võib igal ajal peatada Šveitsi osalemise käesoleva artikli lõikes 1 osutatud tegevuses, kui Šveits ei pea kinni II lisa artiklis 2 sätestatud maksetähtaegadest.

Kui Šveits ei pea maksetähtajast kinni, saadab liit Šveitsile ametliku meeldetuletuskirja. Kui 30 päeva jooksul pärast kõnealuse ametliku meeldetuletuskirja kättesaamise kuupäevast ei ole täielikku makset tehtud, võib liit peatada Šveitsi osalemise asjaomases tegevuses.

3. Rahaline panus on järgmiste maksete summa:

a) tegevustoetus ning

b) osalustasu.

4. Rahaline panus on iga-aastane rahaline toetus ja see tuleb maksta komisjoni esitatud rahastamismäärade kindlaksmääratud kuupäevadel.

5. Tegevustoetus põhineb panustamispõhimõttel, mis on kindlaks määratud Šveitsi (turuhindades arvatud) sisemajanduse koguprodukti (edaspidi „SKP“) ja liidu (turuhindades arvatud) SKP suhtena. Selleks kasutatakse lepinguosaliste turuhindades väljendatud SKP andmetena Euroopa Liidu Statistikaameti (EUROSTAT) esitatud uusimaid andmeid, mis on kättesaadavad selle aasta 1. jaanuari seisuga, mil aastamakse tehakse, võttes nõuetekohaselt arvesse Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelist statistikaalase koostöö lepingut, mis on sõlmitud 26. oktoobril 2004 Luxembourgis. Kui nimetatud lepingut enam ei kohaldata, kasutatakse Šveitsi SKP-na näitajat, mis on kindlaks määratud Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni esitatud andmete põhjal.

6. Igale liidu ametile antava tegevustoetuse arvutamisel kohaldatakse panustamispõhimõtet tema heakskiidetud aastaeelarve suhtes, mis on kantud asjaomase aasta liidu vastava(te)le toetuste eelarverida(de)le, võttes iga ameti puhul arvesse II lisa artiklis 1 määratletud kohandatud tegevustoetust. Infosüsteemidele ja muule tegevusele antava tegevustoetuse arvutamisel kohaldatakse panustamispõhimõtet asjaomase aastaeelarve suhtes, nagu on sätestatud eelarve täitmist käsitlevates dokumentides (nagu tööprogrammid või lepingud).

Kõik võrdlussummad põhinevad kulukohustuste assigneeringutel.

7. Aastane osalustasu on 4 % iga-aastasest tegevustoetusest, mis arvutatakse vastavalt lõigetele 5 ja 6.
8. Komisjon annab Šveitsile piisavat teavet tema rahalise panuse arvutamise kohta. Selle teabe esitamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse liidu konfidentsiaalsus- ja andmekaitse-eeskirju.
9. Kõik Šveitsi rahalise panuse maksed või liidult saadavad maksed ning tasumisele kuuluvate või laekuvate summade arvutused tehakse eurodes.
10. Kui käesoleva lepingu jõustumine ei lange kokku kalendriaasta algusega, kohandatakse Šveitsi kõnealuse aasta tegevustoetust vastavalt II lisa artiklis 4 määratletud metoodikale ja maksetingimustele.
11. Üksikasjalikud sätted käesoleva artikli kohaldamiseks esitatakse II lisas.
12. Kolm aastat pärast käesoleva lepingu jõustumist ja seejärel iga kolme aasta järel vaatab ühiskomitee läbi Šveitsi osalemistingimused, nagu need on määratletud II lisa artiklis 1 ja vajaduse korral kohandab neid.

ARTIKKEL 26

Jõustumine

1. Lepinguosalised ratifitseerivad käesoleva lepingu või kiidavad selle heaks oma menetluste kohaselt. Lepinguosalised teatavad teineteisele käesoleva lepingu jõustumiseks vajalike sisemenetluste lõpuleviimisest.
2. Käesolev leping jõustub teise kuu esimesel päeval, mis järgneb viimasele teatele järgmiste kokkulepete kohta:
 - a) ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Šveitsi Konföderatsiooni vahelise isikute vaba liikumist käsitleva kokkuleppe institutsiooniline protokoll;
 - b) ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Šveitsi Konföderatsiooni vahelise isikute vaba liikumist käsitleva kokkuleppe muutmise protokoll;
 - c) Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise õhutranspordialase kokkuleppe institutsiooniline protokoll;
 - d) Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise õhutranspordialase kokkuleppe muutmise protokoll;

- e) Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise õhutranspordialase kokkuleppe riigiabi protokoll;
- f) Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise kaupade ja reisijate raudtee- ja maanteeveo kokkuleppe institutsiooniline protokoll;
- g) Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise kaupade ja reisijate raudtee- ja maanteeveo kokkuleppe muutmise protokoll;
- h) Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise kaupade ja reisijate raudtee- ja maanteeveo kokkuleppe riigiabi protokoll;
- i) Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise põllumajandustoodetega kauplemise kokkuleppe muutmise protokoll;
- j) Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise vastavushindamise vastastikuse tunnustamise kokkuleppe institutsiooniline protokoll;
- k) Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise vastavushindamise vastastikuse tunnustamise kokkuleppe muutmise protokoll;
- l) Euroopa Liidu ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline kokkulepe Šveitsi korrapärase rahalise toetuse kohta majandusliku ja sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamiseks Euroopa Liidus;

- m) ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning teiselt poolt Šveitsi Konföderatsiooni vaheline leping, mis käsitleb Šveitsi Konföderatsiooni osalemist liidu programmides;
- n) Euroopa Liidu ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline kokkulepe Šveitsi Konföderatsiooni Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Ametis osalemise tingimuste kohta.

ARTIKKEL 27

Lepingu lõpetamine

1. Kumbki lepinguosaline võib käesoleva lepingu lõpetada, teatades sellest teisele lepinguosalisele.
2. Käesolev leping kaotab kehtivuse kuus kuud pärast lõikes 1 osutatud teate saamist.
3. Kui käesoleva lepingu kohaldamine lõppeb, säilivad õigused ja kohustused, mis üksikisikud ja ettevõtjad on käesoleva lepingu alusel omandanud juba enne käesoleva lepingu lõpetamise kuupäeva. Lepinguosalised otsustavad vastastikusel kokkuleppel, milliseid meetmeid võtta õiguste suhtes, mille omandamine on käimas.

Koostatud (koht), (kuupäev) kahes eksemplaris bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, horvaadi, iiri, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi ja ungari keeles, kusjuures kõik tekstid on võrdselt autentset.

SELLE KINNITUSEKS on täievolilised esindajad käesolevale lepingule alla kirjutanud.

(Allkirjakast, kõigis 24 ELi keeles: „Euroopa Liidu nimel“ ja „Šveitsi Konföderatsiooni nimel“)

LEPINGU ARTIKLI 6 KOHASELT
KÄESOLEVASSE LEPINGUSSE INTEGREERITUD
LIIDU ÕIGUSAKTID

Kui tehnilistes kohandustes ei ole sätestatud teisiti, kehtivad käesolevasse lisasse integreeritud liidu õigusaktides liidu liikmesriikidele ette nähtud õigused ja kohustused ka Šveitsi kohta. Seda kohaldatakse täielikus kooskõlas lepingu 2. peatükis sisalduvate institutsiooniliste sätetega.

Tõsised piiriüleised terviseohud

1. 32022 R 2371 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2022/2371, 23. november 2022, milles käsitletakse tõsiseid piiriüleseid terviseohtusid ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1082/2013/EL (ELT L 314, 6.12.2022, lk 26, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2371/oj>).

Lepingus loetakse määruse (EL) 2022/2371 sätteid järgmises kohanduses:

- a) Šveits osaleb täies mahus terviseohutuse komitee töös ning tal on samad õigused ja kohustused kui Euroopa Liidu liikmesriikidel, välja arvatud hääleõigus.

- b) Šveits on määrusega (EL) 2022/2371 loodud varajase hoiatamise ja reageerimise süsteemi (EWRS) täieõiguslik kasutaja;
- c) Šveits kasutab määruse (EL) 2022/2371 artikli 3 lõikes 10 esitatud määratlust üksnes käesoleva lepingu rakendamiseks;
- d) Šveits esitab määruse (EL) 2022/2371 artikli 7 lõikes 1 osutatud aruanded samal ajal, kui on nõutud liidu liikmesriikidelt kõnealuse artikli alusel, kuid mitte mingil juhul varem kui üks aasta pärast käesoleva lepingu jõustumist. Šveits edastab oma aruande varajase hoiatamise ja reageerimise süsteemi kaudu;
- e) määruse (EL) 2022/2371 artikli 7 lõikest 5 jäetakse välja sõnad „Euroopa Liidu salastatud teabeks“. Teist lauset käsitatakse Šveitsi puhul järgmiselt: „Kõnealused riiklikud julgeolekunormid peavad tagama salastatud teabe kaitse tasemel, mis vastab Šveitsi Konföderatsiooni ja Euroopa Liidu vahelisele salastatud teavet käsitlevale julgeolekulepingule ja selle rakendamisega seotud julgeolekukorrale“;
- f) käesoleva lepingu kohaldamisel võib määruse (EL) 2022/2371 artikli 12 lõike 3 punktis a osutatud ühises hankemenetluses osaleda ka Šveits;
- g) määruse (EL) 2022/2371 artikli 12 lõike 4 punkte a, b, c, e ja f ei kohaldata Šveitsi suhtes;

- h) määruse (EL) 2022/2371 artikkel 23 ei mõjuta Šveitsi pädevust tunnustada ja lõpetada rahvatervise hädaolukordi riiklikul tasandil;
 - i) määruse (EL) 2022/2371 artikli 25 punkte a ja b ei kohaldata Šveitsi suhtes;
 - j) määruse (EL) 2022/2371 artikli 27 lõikes 1 käsitatakse Šveitsi puhul viidet määrusele (EL) 2016/679 ja direktiivile 2002/58/EÜ viitena asjakohastele siseriiklikele õigusaktidele.
2. 32023 R 1808 Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2023/1808, 21. september 2023, millega kehtestatakse vorm, et kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2022/2371 esitada teavet, mis on seotud tõsiste piiriüleste terviseohtude ennetamise, nendeks valmisoleku ja neile reageerimise kavandamisega (ELT L 234, 22.9.2023, lk 105, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2023/1808/oj).
3. 32024 R 0892 Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2024/892, 22. märts 2024, millega määratakse teatavate rahvatervise erivaldkondade Euroopa Liidu referentlaborid (ELT L, 2024/892, 25.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2024/892/oj).
4. 32024 R 1232 Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2024/1232, 5. märts 2024, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2022/2371 hindamiste osas, mis puudutavad riiklike ennetus-, valmisoleku- ja reageerimiskavade rakendamise seisu ning nende seost liidu ennetus-, valmisoleku- ja reageerimiskavaga (ELT L, 2024/1232, 8.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2024/1232/oj).

5. 32024 R 2959 Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2024/2959, 29. november 2024, millega määratakse Euroopa Liidu rahvatervise referentlaborid toidu ja veega levivate bakterite, toidu, vee ja siirutajatega levivate ussnugiliste ja algloomade ning toidu ja veega levivate viiruste valdkonnas (ELT L, 2024/2959, 2.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2024/2959/oj).
6. 32018 D 0945 Komisjoni rakendusotsus (EL) 2018/945, 22. juuni 2018, epidemioloogilise seirega hõlmataivate nakkushaiguste ja seonduvate tervise eriküsimuste ning asjaomaste haigusjuhumääratluste kohta (ELT L 170, 6.7.2018, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2018/945/oj).
7. 32017 D 0253 Komisjoni rakendusotsus (EL) 2017/253, 13. veebruar 2017, milles sätestatakse hoiatusteadete saatmise kord osana varajase hoiatamise ja reageerimise süsteemist, mis on loodud seoses tõsiste piiriüleste terviseohtudega ning teabevahetuseks, konsulteerimiseks ja kõnealustele ohtudele reageerimise koordineerimiseks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusele nr 1082/2013/EL (ELT L 37, 14.2.2017, lk 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2017/253/oj), muudetud järgmis(t)e õigusakti(de)ga:
 - 32021 D 0858 Komisjoni rakendusotsus (EL) 2021/858, 27. mai 2021, millega muudetakse rakendusotsust (EL) 2017/253 seoses tõsistest piiriülestest terviseohtudest tulenevate hoiatusteadetega ja kontaktide jälgimisega reisija asukoha vormide alusel (ELT L 188, 28.5.2021, lk 106, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2021/858/oj);

- 32021 D 1212 Komisjoni rakendusotsus (EL) 2021/1212, 22. juuli 2021, millega muudetakse rakendusotsust (EL) 2017/253 seoses tõsistest piiriülestest terviseohtudest tulenevate hoiatusteadetega ja täidetud reisija asukoha vormide alusel tuvastatud lähikontaktsete isikute kontaktide jälgimisega (ELT L 263, 23.7.2021, lk 32, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2021/1212/oj).

HAIGUSTE ENNETAMISE JA TÕRJE EUROOPA KESKUS

8. 32004 R 0851 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 851/2004, 21. aprill 2004, millega asutatakse haiguste ennetuse ja tõrje Euroopa keskus (ELT L 142, 30.4.2004, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2004/851/oj>), muudetud järgmis(t)e õigusakti(de)ga:
 - 32022 R 2370 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2022/2370, 23. november 2022, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 851/2004, millega asutatakse haiguste ennetuse ja tõrje Euroopa keskus (ELT L 314, 6.12.2022, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2370/oj>).

Käesolevas lepingus loetakse määruse (EÜ) nr 851/2004 sätteid järgmises kohanduses:

- a) Šveits osaleb keskuse töös;
- b) Šveits toetab rahaliselt keskuse tegevust vastavalt lepingu artiklile 25;

- c) Šveits osaleb täies mahus keskuse haldusnõukogu töös ning tal on samad õigused ja kohustused kui Euroopa Liidu liikmesriikidel, välja arvatud hääleõigus;
- d) Šveits osaleb täies mahus keskuse nõuandva kogu töös ning tal on samad õigused ja kohustused kui Euroopa Liidu liikmesriikidel;
- e) Šveits annab keskusele ja selle töötajatele oma ametikohustuste raames liites sätestatud privileegid ja immuunitedid, mis põhinevad protokolli (nr 7) artiklitel 1–6, 10–15, 17 ja 18. Viited kõnealuse protokolli vastavatele artiklitele on teavitamise eesmärgil esitatud sulgudes;
- f) erandina Euroopa Liidu muude teenistujate teenistustingimuste (mis on sätestatud määruses nr 31 (EMÜ), 11 (Euratom), millega kehtestatakse Euroopa Majandusühenduse ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ametnike personalieeskirjad ja muude teenistujate teenistustingimused (EÜT 45, 14.6.1962, lk 1385), sealhulgas kõik hilisemad muudatused) artikli 12 lõike 2 punktist a võib keskus, kui ta nii otsustab, värvata lepinguliste töötajatena Šveitsi täieõiguslikke kodanikke. Keskus võib nõustuda ekspertide lähetamisega Šveitsi poolt;
- g) Šveits osaleb täiel määral keskuse hallatavates võrgustikes ning tal on nendes samad õigused ja kohustused kui liidu liikmesriikidel;

- h) määruse (EÜ) nr 851/2004 artikli 3 lõike 2 punktis g lisatakse sõnade „liikmesriikides iga üksikjuhtumi puhul eraldi ja“ järele sõnad „asjaomaste liikmesriikidega abiga ning nendega tihedas koostöös“;
- i) määruse (EÜ) nr 851/2004 artiklis 20a käsitatakse Šveitsi puhul viidet määrusele (EL) 2016/679 ja direktiivile 2002/58/EÜ viitena asjakohastele siseriiklikele õigusaktidele.

PRIVILEEGIDE JA IMMUNITEETIDE KOHTA

ARTIKKEL 1

(vastab protokolli (nr 7) artiklile 1)

Ameti ruumid ja ehitised on puutumatud. Neid ei või läbi otsida, arestida, konfiskeerida ega sundvõõrandada. Ameti omandi ja vara suhtes ei kehti Euroopa Liidu Kohtu loata ükski haldus- ega õiguslik piirang.

ARTIKKEL 2

(vastab protokolli (nr 7) artiklile 2)

Ameti arhiivid on puutumatud.

ARTIKKEL 3

(vastab protokolli (nr 7) artiklitele 3 ja 4)

1. Amet, tema vara, tulud ja muu omand on vabastatud kõikidest otsestest maksudest.

2. Ameti jaoks ametlikuks kasutamiseks Šveitsist eksporditavad kaubad ja teenused ning Šveitsis ameti jaoks ettenähtud kaubad ja teenused on otsestest ja kaudsetest maksudest vabastatud.
3. Käibemaksust vabastatakse juhul, kui toodete ja teenuste tegelik ostuhind arvel või sellega võrdsustatud dokumendil on kokku vähemalt sada Šveitsi franki (maksud kaasa arvatud). Ameti ametialaseks kasutamiseks imporditavad ja eksporditavad kaubad on vabastatud kõikidest tollimaksudest, -keeldudest ja -piirangutest; selliselt imporditud kaupu ei või Šveitsis müüa ega muul viisil võõrandada tasu eest ega tasuta, välja arvatud Šveitsi valitsuse heakskiidetud tingimustel.
4. Käibe-, aktsiisi- ja muudest kaudsetest maksudest vabastamine toimub maksuvähenduse kaudu ja selle saamiseks tuleb kauba või teenuse tarnijale esitada selleks ettenähtud Šveitsi vormi kohased dokumendid.
5. Vabastus ei kehti selliste maksude ja tasude suhtes, mis katavad üksnes kommunaalteenuste kulud.

ARTIKKEL 4

(vastab protokolli (nr 7) artiklile 5)

Ametile võimaldatakse ametlikuks sidepidamiseks ja dokumentide edastamiseks Šveitsi territooriumil sama kord, mille kõnealune riik võimaldab diplomaatilistele esindustele.

Ameti ametlikku kirjavahetust ja muud ametlikku teabevahetust ei tsenseerita.

ARTIKKEL 5

(vastab protokolli (nr 7) artiklile 6)

Ameti liikmetele ja töötajatele välja antud liidu reisiluba (*laissez-passer*) tunnustatakse Šveitsi territooriumil kehtiva reisidokumendina. Reisiluba väljastatakse ametnikele ja muudele töötajatele tingimustel, mis on sätestatud Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjades ning liidu muude teenistujate teenistustingimustes (määrus nr 31 (EMÜ), 11/Euratom, milles sätestatakse Euroopa Majandusühenduse ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ametnike personalieeskirjad ja muude teenistujate teenistustingimused (EÜT 45, 14.6.1962, lk 1385), sealhulgas kõik hilisemad muudatused).

ARTIKKEL 6

(vastab protokolli (nr 7) artiklile 10)

Ameti töös osalevatele liidu liikmesriikide esindajatele, nende nõuandjatele ja tehnilistele asjatundjatele võimaldatakse oma kohustusi täites ning Šveitsi kohtumispaika ja sealt tagasi sõites tavapärased privileegid, immunitetid ja soodustused.

ARTIKKEL 7

(vastab protokoli (nr 7) artiklile 11)

Šveitsi territooriumil on ameti ametnikel ja muudel töötajatel nende kodakondsusest olenemata järgmised privileegid ja immunitetid:

- a) vastavalt aluslepingute sätetele, mis käsitlevad ühest küljest ametnike ja muude teenistujate vastutust liidu ees ja teisest küljest Euroopa Liidu Kohtu pädevust liidu ja selle ametnike vahelistes vaidlustes, kohtulik puutumatus ametiülesannete täitmisel sooritatud tegude, sealhulgas suuliste ja kirjalike avalduste suhtes. Neile jääb see puutumatus ka pärast nende ametist lahkumist;
- b) teenistujate, nende abikaasade ja neist sõltuvate pereliikmete puhul ei kehti sissesõidupiiirangud ega välismaalaste registreerimise formaalsused;
- c) valuutaeeskirjade suhtes on neil samad soodustused, mis tavapäraselt võimaldatakse rahvusvaheliste organisatsioonide ametnikele;
- d) ameti töös osalevatele liidu liikmesriikide esindajatele, nende nõuandjatele ja tehnilistele asjatundjatele võimaldatakse oma kohustusi täites ning Šveitsi kohtumispaika ja sealt tagasi sõites tavapärased privileegid, immunitetid ja soodustused;

- e) õigus tollimaksuvabalt riiki tuua isiklikuks kasutamiseks mõeldud auto, mis on omandatud riigis, kus nad viimati elasid, või riigis, mille kodakondsed nad on, selle riigi siseturul valitsevate tingimuste kohaselt, ning see auto tollimaksuvabalt sellest riigist taas välja viia; mõlemal juhul vastavalt tingimustele, mida peab vajalikuks Šveitsi valitsus.

ARTIKKEL 8

(vastab protokoll (nr 7) artiklile 12)

Kooskõlas liidu õigusega sätestatud tingimuste ja menetlusega, on ameti ametnikud ja muud töötajad kohustatud maksma liidule maksu töö- ja muudelt tasudelt, mida amet neile maksab.

Nad on vabastatud Šveitsi föderaal-, kantoni- ja kommuunimaksudest palgalt, töötasult ja tasudelt, mida amet neile maksab.

ARTIKKEL 9

(vastab protokoll (nr 7) artiklile 13)

Tulumaksu, omandimaksu ja pärandimaksu rakendamisel ning Šveitsi ja liidu liikmesriikide vahel sõlmitud topeltemaksustamise vältimist käsitlevate konventsioonide kohaldamisel loetakse, et ameti ametnikud ja muud töötajad, kes üksnes oma kohustuste täitmiseks ameti teenistuses asuvad elama Šveitsi territooriumile, mis nende ameti teenistusse astudes ei ole maksustav elukohariik, nii Šveitsis kui ka maksustavas elukohariigis on säilitanud oma elukoha viimati nimetatud riigis, tingimusel et see riik on liidu liikmesriik. See säte kehtib ka abikaasa kohta, kui abikaasa ei tegutse iseseisvalt tasustataval töökohal, ning käesolevas artiklis nimetatud isikute ülalpidamisel ja hoole all olevate laste kohta.

Esimeses lõigus nimetatud isikutele kuuluv ja Šveitsis asuv vallasvara on Šveitsis pärandimaksust vabastatud; pärandimaksu suurust määrates loetakse selline vara nende isikute maksustavas elukohariigis asuvaks, arvestades kolmandate riikide õigusi ja topeltmaksustamist käsitlevate rahvusvaheliste konventsioonide võimalikku kohaldamist.

Käesoleva artikli sätete kohaldamisel ei arvestata sellist elukohta, mis on seotud üksnes kohustuste täitmisega muude rahvusvaheliste organisatsioonide teenistuses.

ARTIKKEL 10

(vastab protokollile (nr 7) artiklile 14)

Liidu õigusega kehtestatakse liidu ametnike ja muude teenistujate sotsiaalkindlustusagatiste kava.

Ameti ametnikud ja muud töötajad, kes on juba hõlmatud liidu ametnike ja muude teenistujate sotsiaalkindlustushüvitiste süsteemiga, ei ole kohustatud liituma Šveitsi sotsiaalkindlustussüsteemiga. Ameti töötajate pereliikmed, kes kuuluvad nende leibkonda, on kaetud liidu ametnike ja muude teenistujate sotsiaalkindlustushüvitiste kavaga tingimusel, et nad ei tööta muu tööandja kui ameti juures ning nad ei saa sotsiaalkindlustushüvitisi mõnelt liidu liikmesriigilt ega Šveitsilt.

ARTIKKEL 11

(vastab protokolli (nr 7) artiklile 15)

Liidu õigusega määratakse kindlaks ameti ametnike ja muude teenistujate kategooriad, kelle suhtes kehtivad täielikult või osaliselt artiklite 7, 8 ja 9 sätted.

Šveitsile teatatakse korrapäraselt sellistesse kategooriatesse kuuluvate ametnike ja muude teenistujate nimed, ametinimetused ja aadressid.

ARTIKKEL 12

(vastab protokolli (nr 7) artiklile 17)

Ameti ametnikele ja muudele teenistujatele antakse privileegid, immunitetid ja soodustused üksnes ameti huvides.

Amet peab ametnikule või muule teenistujale antud immunitedi tühistama alati, kui kõnealune amet leiab, et sellise immunitedi tühistamine ei ole vastuolus ameti huvidega.

ARTIKKEL 13

(vastab protokolli (nr 7) artiklile 18)

Käesoleva liite kohaldamisel teeb amet koostööd Šveitsi ja asjaomaste liidu liikmesriikide vastutavate ametiasutustega.

LEPINGU ARTIKLI 25 KOHALDAMISE KOHTA

ARTIKKEL 1

Loetelu sellistest liidu ametite tegevustest, teabesüsteemidest ja muudest meetmetest,
millele Šveits peab rahaliselt panustama

Šveits toetab rahaliselt järgmist:

a) ametid:

- Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus, asutatud määrusega (EÜ) nr 851/2004 (ELT L 142, 30.4.2004, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2004/851/oj>), kui see on kohaldatav vastavalt I lisale;

b) infosüsteemid:

- varajase hoiatamise ja reageerimise süsteem (EWRS), loodud vastavalt määrusele (EL) 2022/2371 (ELT L 314, 6.12.2022, lk 26, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2371/oj>), kui see on kohaldatav vastavalt I lisale, välja arvatud juhul, kui Šveitsi panus sellesse infosüsteemi on juba täielikult kaetud Šveitsi panusega keskusesse ja liidu tervisevaldkonna tegevusprogrammi;

c) muud tegevused:

- puuduvad.

ARTIKKEL 2

Maksetingimused

1. Lepingu artikli 25 kohased maksed tehakse vastavalt käesolevale artiklile.
2. Eelarveaasta rahastamisnõude esitamisel edastab komisjon Šveitsile järgmise teabe:
 - a) tegevustoetuse summa ning
 - b) osalustasu suurus.

3. Komisjon edastab Šveitsile võimalikult kiiresti, kuid hiljemalt iga eelarveaasta 16. aprillil järgmise teabe seoses Šveitsi osalemisega:
- a) iga liidu ameti puhul asjaomase aasta kohta liidu eelarves ette nähtud kulukohustuste assigneeringute summad eelarveridadel, millelt kaetakse Šveitsi osalemine kooskõlas artikliga 1, võttes iga ameti puhul arvesse artiklis 1 määratletud kohandatud tegevustoetust, ning kulukohustuste assigneeringute summad seoses liidu asjaomase aasta heakskiidetud eelarvega infosüsteemide ja muude tegevuste jaoks;
 - b) lepingu artikli 25 lõikes 7 osutatud osalustasu suurus ning
 - c) ametite puhul aasta N+1 eelarvelised kulukohustused, mis on võetud kulukohustuste assigneeringute suhtes, mis on heaks kiidetud aastal N liidu eelarve alusel ja mis on kantud aasta N asjaomastele liidu toetuse eelarveridadele.
4. Komisjon esitab oma eelarveprojekti põhjal hinnangu lõike 3 punktides a ja b nimetatud teabe kohta võimalikult kiiresti, kuid hiljemalt eelarveaasta 1. septembriks.
5. Komisjon esitab Šveitsile hiljemalt iga eelarveaasta 16. aprillil, ja kui see on asjaomase ameti, infosüsteemi või muu tegevuse suhtes kohaldatav, kõige varem 22. oktoobril ja hiljemalt 31. oktoobril rahastamisnõude, mis vastab summale, mille Šveits peab käesoleva lepingu alusel maksma rahalise panusena iga liidu ameti, infosüsteemi või muu tegevuse eest, milles ta osaleb.

6. Lõikes 5 osutatud rahastamisinõue jaotatakse osamakseteks järgmiselt:

- a) iga-aastane esimene osamakse, mis on seotud 16. aprilliks esitatava rahastamisinõudega, vastab summale, mis võrdub lõikes 4 osutatud ameti, infosüsteemi või muu tegevuse aastase rahalise panuse hinnangulise summaga.

Šveits tasub rahastamisinõudes märgitud summa hiljemalt 60 päeva pärast rahastamisinõude esitamist;

- b) vajaduse korral aasta teine osamakse, mis on seotud rahastamisinõudega, mis esitatakse kõige varem 22. oktoobril ja hiljemalt 31. oktoobril, vastab erinevusele lõikes 4 osutatud summa ja lõikes 5 osutatud summa vahel, juhul kui lõikes 5 osutatud summa on suurem.

Šveits tasub rahastamisinõudes märgitud summa hiljemalt 21. detsembriks.

Šveits võib iga rahastamisinõude puhul teha eraldi makseid iga asutuse, infosüsteemi või muu tegevuse kohta.

7. Käesoleva lepingu esimesel rakendusaastal esitab komisjon esimese rahastamisinõude 90 päeva jooksul alates käesoleva lepingu jõustumisest.

Šveits tasub rahastamisinõudes märgitud summa hiljemalt 60 päeva pärast rahastamisinõude esitamist.

8. Rahalise panuse tasumisega viivitamise korral peab Šveits maksma tasumata summa pealt viivist alates maksetähtpäevast kuni päevani, mil kogu summa on tasutud.

Intressimäär summadelt, mis kuuluvad tasumisele, kuid on maksetähtpäevaks tasumata, on intressimäär, mida Euroopa Keskpank kasutab oma põhiliste refinantseerimistehingute puhul ja mis on avaldatud maksetähtpäeva kuu esimesel päeval *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias, või 0 %, olenevalt sellest, kumb on suurem, pluss 3,5 protsendipunkti.

ARTIKKEL 3

Liidu ametitele ettenähtud Šveitsi rahalise panuse kohandamine,
võttes arvesse kohaldamist

Šveitsi rahalist toetust liidu ametitele kohandatakse aastal N+1, mil esialgset tegevustoetust suurendatakse või vähendatakse esialgse tegevustoetuse ja kohandatud panuse vahe võrra, mis arvutatakse, kohaldades aasta N panustamispõhimõtet eelarveliste kulukohustuste summa suhtes, mis on võetud seoses aastal N heaks kiidetud kulukohustuste assigneeringutega asjaomastel liidu toetuse eelarveridadel. Vajaduse korral võetakse vahe puhul iga ameti puhul arvesse artiklis 1 määratletud protsentuaalselt kohandatud tegevustoetust.

ARTIKKEL 4

Üleminekukord

Kui käesoleva lepingu jõustumise kuupäev ei ole 1. jaanuar, kohaldatakse käesolevat artiklit erandina artiklist 2.

Käesoleva lepingu rakendamise esimesel aastal vähendatakse kõnealuseks aastaks asjaomasele ametile, infosüsteemile või muule tegevusele vastavalt lepingu artiklile 25 ja käesoleva lisa artiklitele 1–3 ettenähtud tegevustoetust *pro rata temporis* põhimõttel, korrutades iga-aastase tegevustoetuse summa järgmiste näitajate vahelise suhtarvuga:

- a) kalendripäevade arv alates käesoleva lepingu jõustumise kuupäevast kuni asjaomase aasta 31. detsembrini ning
 - b) asjaomase aasta kalendripäevade koguarv.
-

PROTOKOLL VAHEKOHTU KOHTA

I PEATÜKK

EELSÄTTED

ARTIKKEL I.1

Kohaldamisala

Kui üks lepinguosalistest (edaspidi „pooled“) esitab vaidluse vahekohtusse vastavalt protokoli artikli 15 lõikele 2 või artikli 16 lõikele 2, kohaldatakse käesoleva liite sätteid.

ARTIKKEL I.2

Kantselei ja sekretariaaditeenused

Haagi Alalise Vahekohtu rahvusvaheline büroo (edaspidi „rahvusvaheline büroo“) täidab kantselei ülesandeid ja osutab vajalikke sekretariaaditeenuseid.

ARTIKKEL I.3

Teated ja tähtaegade arvutamine

1. Teateid, sealhulgas teatise või ettepanekuid, võib saata mis tahes sidevahendi kaudu, mis kinnitab nende edastamist või võimaldab seda kinnitada.
2. Selliseid teateid võib saata elektrooniliselt üksnes juhul, kui pool on selleks spetsiaalselt määranud aadressi või lubanud aadressi kasutada.
3. Pooltele kätte toimetatud teated saadetakse Šveitsi puhul Šveitsi välisministeeriumi Euroopa osakonnale ja liidu puhul komisjoni õigustalitusele.
4. Käesolevas protokollis sätestatud tähtaeg hakkab kulgema sündmuse toimumisele või toimumingu tegemisele järgnevast päevast. Kui dokumendi kättetoimetamise viimane päev langeb liidu institutsioonide või Šveitsi kehtestatud puhkepäevale, lõpeb dokumendi kättetoimetamise tähtaeg esimesel järgmisel tööpäeval. Arvesse võetakse puhkepäevi, mis jäävad sellesse ajavahemikku.

ARTIKKEL I.4

Vahekohtuteade

1. Vahekohtumenetluse algatamist taotlev pool (edaspidi „hageja“) saadab teisele poolele (edaspidi „kostja“) ja rahvusvahelisele büroole vahekohtuteate.

2. Vahekohtumenetluse alguseks loetakse kuupäeva, kui kostja on vahekohtuteate kätte saanud.
3. Vahekohtuteade peab sisaldama järgmist:
 - a) nõue esitada vaidlus vahekohtule;
 - b) poolte nimed ja kontaktandmed;
 - c) hageja esindaja(te) nimi ja aadress;
 - d) menetluse õiguslik alus (lepingu artikli 15 lõige 2 või artikli 16 lõige 2) ning:
 - i) lepingu artikli 15 lõikes 2 osutatud juhtudel vaidluse põhjustanud küsimus, mis on lahendamiseks ametlikult kantud ühiskomitee päevakorda vastavalt lepingu artikli 15 lõikele 1 ning
 - ii) lepingu artikli 16 lõikes 2 osutatud juhtudel vahekohtu otsus, lepingu artikli 15 lõikes 5 nimetatud rakendusmeetmed ja vaidlusalused asendusmeetmed;
 - e) teave selle kohta, milline säte on vaidluse aluseks või sellega seotud;
 - f) vaidluse lühikirjeldus ning
 - g) vahekohtuniku määramine või, kui määratakse viis vahekohtunikku, kahe vahekohtuniku määramine.

4. Lepingu artikli 15 lõikes 3 osutatud juhtudel võib vahekohtuteade sisaldada ka teavet vajaduse kohta pöörduda Euroopa Liidu Kohtusse.
5. Vahekohtuteate nõuetekohasuse vaidlustamine ei takista vahekohtu määramist. Vaidluse lahendab lõplikult vahekohus.

ARTIKKEL I.5

Vastus vahekohtuteatele

1. 60 päeva jooksul pärast vahekohtuteate kättesaamist saadab kostja hagejale ja rahvusvahelisele büroole vastuse vahekohtuteatele, mis sisaldab järgmist teavet:
 - a) poolte nimed ja kontaktandmed;
 - b) kostja esindaja(te) nimi ja aadress;
 - c) vastus teabele, mis on esitatud vahekohtuteates vastavalt artikli I.4 lõike 3 punktidele d–f; ning
 - d) vahekohtuniku määramine või, kui määratakse viis vahekohtunikku, kahe vahekohtuniku määramine.

2. Lepingu artikli 15 lõikes 3 osutatud juhtudel võib vastus vahekohtuteatele sisaldada ka vastust teabele, mis on esitatud vahekohtuteates vastavalt käesoleva protokolli artikli I.4 lõikele 4, ning teavet vajaduse kohta pöörduda Euroopa Liidu Kohtusse.
3. Vahekohtu määramist ei takista see, kui kostja vahekohtuteatele ei vasta või vastab sellele mittetäielikult või hilinemisega. Vaidluse lahendab lõplikult vahekohus.
4. Kui kostja taotleb oma vastuses vahekohtuteatale, et vahekohus koosneks viiest vahekohtunikust, määrab hageja 30 päeva jooksul pärast vahekohtuteatele vastuse saamist täiendava vahekohtuniku.

ARTIKKEL I.6

Esindamine ja abi

1. Pooli esindab vahekohtus üks või mitu esindajat. Esindajaid võivad abistada nõustajad või juristid.
2. Esindaja või tema aadressi muutumisest teatatakse teisele poolele, rahvusvahelisele büroole ja vahekohtule. Vahekohus võib igal ajal omal algatusel või poole taotlusel nõuda tõendeid poolte esindajatele antud volituste kohta.

II PEATÜKK

VAHEKOHTU KOOSSEIS

ARTIKKEL II.1

Vahekohtunike arv

Vahekohus koosneb kolmest vahekohtunikust. Vahekohus koosneb viiest vahekohtunikust, kui hageja seda oma vahekohtuteates või kostja oma vastuses vahekohtuteatele taotleb.

ARTIKKEL II.2

Vahekohtunike nimetamine

1. Kui määratakse kolm vahekohtunikku, määrab kumbki pool neist ühe. Poolte määratud kaks vahekohtunikku valivad kolmanda vahekohtuniku, kes on vahekohtu esimees.
2. Kui määratakse viis vahekohtunikku, määrab kumbki pool neist kaks. Poolte määratud neli vahekohtunikku valivad viienda vahekohtuniku, kes on vahekohtu esimees.

3. Kui 30 päeva jooksul pärast seda, kui pooled on määranud viimase vahekohtuniku, ei ole vahekohtunikud jõudnud kokkuleppele vahekohtu eesistuja valimises, määrab esimehe alalise vahekohtu peasekretär.

4. Selleks et aidata kaasa vahekohtu moodustavate vahekohtunike valimisele, koostatakse soovituslik nimekiri isikutest, kellel on lõikes 6 osutatud kvalifikatsioon; see loetelu on ühine kõikidele kahepoolsetele lepingutele siseturu valdkonnas, mille osaline Šveits on, sh käesolev leping, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline põllumajandustoodetega kauplemise kokkulepe, mis sõlmiti Luxembourgis 21. juunil 1999 (edaspidi „põllumajandustoodetega kauplemise kokkulepe“), ning Euroopa Liidu ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline leping Šveitsi korrapärase rahalise toetuse kohta majandusliku ja sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamiseks Euroopa Liidus, mis sõlmiti [koht] [kuupäev] (edaspidi „leping Šveitsi korrapärase toetuse kohta“), ning seda ajakohastatakse vajaduse korral. Ühiskomitee võtab oma otsusega kõnealuse loetelu vastu ja ajakohastab seda lepingu kohaldamiseks.

5. Kui pool ei määra vahekohtunikku, määrab selle vahekohtuniku Alalise Vahekohtu peasekretär lõikes 4 osutatud nimekirjast. Sellise nimekirja puudumisel nimetab Alalise Vahekohtu peasekretär vahekohtuniku loosi teel isikute hulgast, kelle üks pool või mõlemad pooled on lõike 4 kohaselt ametlikult välja pakkunud.

6. Vahekohtu liikmed peavad olema kõrgelt kvalifitseeritud isikud, kellel on või ei ole pooltega sidemeid, kes on tõendatavalt sõltumatud, vabad huvide konfliktidest ja kellel on lai kogemus; eelkõige peavad neil olema tõendatud eksperditeadmised õigusküsimustes ja käesoleva lepinguga hõlmatud küsimustes; nad ei tohi saada kummaltki poolelt juhiseid ning nad peavad täitma oma ülesandeid üksikisikuna ega tohi vaidlusega seotud küsimustes vastu võtta juhiseid üheltki organisatsioonilt ega valitsuselt. Vahekohtu esimehel peab olema ka vaidluste lahendamise menetluse läbiviimise kogemus.

ARTIKKEL II.3

Vahekohtunike avaldused

1. Kui kaalutakse isiku nimetamist vahekohtunikuks, peab see isik teatama kõikidest asjaoludest, mis võivad tekitada põhjendatud kahtlusi tema erapooletuses või sõltumatuses. Oma ametisse nimetamisest alates ja kogu vahekohtumenetluse vältel teatab vahekohtunik sellistest asjaoludest viivitamata pooltele ja teistele vahekohtunikele, kui ta ei ole seda varem teinud.
2. Vahekohtuniku võib ametist vabastada, kui ilmnevad asjaolud, mis annavad põhjust kahelda tema erapooletuses või sõltumatuses.
3. Pool võib taotleda tema määratud vahekohtuniku ametist vabastamist üksnes põhjusel, millest ta sai teada alles pärast vahekohtuniku ametisse nimetamist.

4. Kui vahekohtunik ei täida oma ülesandeid või kui tal on *de jure* või *de facto* võimatu oma ülesandeid täita, kohaldatakse artiklis II.4 sätestatud vahekohtunike ametist vabastamise menetlust.

ARTIKKEL II.4

Vahekohtunike ametist vabastamine

1. Pool, kes soovib vahekohtuniku ametist vabastada, esitab sellekohase taotluse 30 päeva jooksul alates kuupäevast, mil teda teavitati vahekohtuniku määramisest, või 30 päeva jooksul alates kuupäevast, mil ta sai teada artiklis II.3 osutatud asjaoludest.
2. Ametist vabastamise taotlus saadetakse teisele poolele, ametist vabastatud vahekohtunikule, teistele vahekohtunikele ja rahvusvahelisele büroole. Taotluses esitatakse ametist vabastamise taotluse põhjused.
3. Kui ametist vabastamise taotlus on esitatud, võib teine pool sellega nõustuda. Kõnealune vahekohtunik võib ka ise tagasi astuda. Nõustumine või tagasiastumine ei tähenda ametist vabastamise taotluse põhjuste tunnustamist.
4. Kui teine pool ei nõustu ametist vabastamise taotlusega 15 päeva jooksul alates selle teatavakstegemisest või kui asjaomane vahekohtunik ei astu tagasi, võib ametist vabastamist taotlev pool paluda Alalise Vahekohtu peasekretäril teha ametist vabastamise kohta otsus.

5. Kui pooled ei lepi kokku teisiti, esitatakse lõikes 4 osutatud otsuses selle otsuse tegemise põhjused.

ARTIKKEL II.5

Vahekohtuniku asendamine

1. Kui käesoleva artikli lõikest 2 ei tulene teisiti ja kui vahekohtumenetluse käigus on vaja vahekohtunik asendada, määratakse või valitakse tema asendaja artiklis II.2 sätestatud korras, mida kohaldatakse asendatava vahekohtuniku määramise või valimise suhtes. Seda menetlust kohaldatakse ka juhul, kui üks pool ei ole kasutanud oma õigust määrata asendatav vahekohtunik või selles määramises osaleda.
2. Vahekohtuniku asendamise korral jätkub menetlus selles etapis, kus asendatud vahekohtunik lõpetas oma ülesannete täitmise, välja arvatud juhul, kui vahekohus otsustab teisiti.

ARTIKKEL II.6

Vastutuse välistamine

Pooled hoiduvad vahekohtumenetlusega seotud tegevuse või tegevusetuse tõttu vahekohtunike vastu hagi esitamisest, välja arvatud tahtliku rikkumise või raske hooletuse korral, niivõrd kui see on kohaldatava õiguse kohaselt võimalik.

III PEATÜKK

VAHEKOHTUMENETLUS

ARTIKKEL III.1

Üldsätted

1. Vahekohtu moodustamise kuupäev on päev, mil vahekohtunikest viimane on nõustunud enda nimetamisega vahekohtunikuks.
2. Vahekohus tagab, et pooli koheldakse võrdselt ning et menetluse sobivas etapis on mõlemal poolel mõistlik võimalus oma õigusi kaitsta ja seisukohti esitada. Vahekohus viib menetluse läbi nii, et välditakse viivitusi ja tarbetuid kulusid ning tagatakse pooltevahelise vaidluse lahendamine.
3. Suuline ärakuulamine toimub, kui vahekohus ei otsusta pärast poolte ärakuulamist teisiti.
4. Kui pool saadab vahekohtule teate, teeb ta seda rahvusvahelise büroo kaudu, saates samal ajal teate koopia ka teisele poolele. Rahvusvaheline büroo saadab teate koopia igale vahekohtunikule.

ARTIKKEL III.2

Vahekohtumenetluse toimumise koht

Vahekohtumenetlus toimub Haagis. Kui erandlikud asjaolud seda nõuavad, võib vahekohus kokku tulla mis tahes muus kohas, mida ta peab oma nõupidamiste jaoks sobivaks.

ARTIKKEL III.3

Keel

1. Menetluskeeled on prantsuse ja inglise keel.
2. Vahekohus võib nõuda, et kõigile hagiavalduse või kostja vastusega koos esitatavatele dokumentidele ja kõigile lisadokumentidele, mis esitatakse menetluse käigus nende originaalkeeles, lisataks nende tõlge ühte menetluskeelde.

ARTIKKEL III.4

Hagiavaldus

1. Hageja saab oma hagiavalduse kirjalikult kostjale ja rahvusvahelise büroo kaudu vahekohtule vahekohtu määratud tähtaja jooksul. Hageja võib otsustada käsitada artiklis I.4 osutatud vahekohtuteadet hagiavaldusena, tingimusel et see vastab ka käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 sätestatud tingimustele.
2. Hagiavaldus peab sisaldama järgmist teavet:
 - a) artikli I.4 lõike 3 punktides b–f sätestatud teave;
 - b) hagi aluseks olevad faktilised asjaolud ning
 - c) hagi toetuseks esitatud õiguslikud argumendid.
3. Hageja lisab hagiavaldusele nii suures ulatuses kui võimalik tema poolt osutatud dokumendid ja muud tõendid või siis viitab neile. Lepingu artikli 15 lõikes 3 osutatud juhtudel peab hagiavaldus võimaluse korral sisaldama ka teavet vajaduse kohta pöörduda Euroopa Liidu Kohtusse.

ARTIKKEL III.5

Kostja vastus

1. Kostja saadab oma vastuse kirjalikult hagejale ja rahvusvahelise büroo kaudu vahekohtule vahekohtu määratud tähtaja jooksul. Kostja võib otsustada käsitada vastust artiklis I.5 osutatud vahekohtuteatele kostja vastusena, tingimusel et vastus vahekohtuteatele vastab ka käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud tingimustele.
2. Kostja vastuses vastatakse käesoleva protokolli artikli III.4 lõike 2 punktide a–c kohaselt esitatud hagiavalduse punktidele. Kostja lisab kostja vastusele nii suures ulatuses kui võimalik tema poolt osutatud dokumendid ja muud tõendid või siis viitab neile. Lepingu artikli 15 lõikes 3 osutatud juhtudel peab kostja vastus võimaluse korral sisaldama ka teavet vajaduse kohta pöörduda Euroopa Liidu Kohtusse.
3. Kostja võib esitada kostja vastuses või vahekohtumenetluse hilisemas etapis vastuhagi, kui vahekohus otsustab, et selline viivitus on asjaoludega põhjendatud, tingimusel et vahekohus on pädev seda lahendama.
4. Vastuhagi suhtes kohaldatakse artikli III.4 lõikeid 2 ja 3.

ARTIKKEL III.6

Vahekohtu pädevus

1. Vahekohus otsustab, kas ta on pädev vastavalt lepingu artikli 15 lõikele 2 või artikli 16 lõikele 2.
2. Lepingu artikli 15 lõikes 2 osutatud juhtudel on vahekohus pädev arutama vaidluse põhjustanud küsimust, mis on ametlikult kantud lahendamiseks ühiskomitee päevakorda vastavalt protokollile artikli 15 lõikele 1.
3. Lepingu artikli 16 lõikes 2 osutatud juhtudel on põhiasja arutanud vahekohus pädev kontrollima vaidlusaluste asendusmeetmete proportsionaalsust, sealhulgas juhul, kui need meetmed võeti täielikult või osaliselt kooskõlas Šveitsi osalemist liidu programmides käsitleva lepingu artikli 19 lõike 1 punktiga c ja artikli 20 lõikega 4 seoses Šveitsi osalemisega liidu tervishoiu valdkonna tegevusprogrammides.
4. Esialgne vastuväide vahekohtu pädevuse puudumise kohta esitatakse hiljemalt kostja vastuses või vastuses vastuhagile. Asjaolu, et pool on määranud vahekohtuniku või on osalenud tema määramises, ei võta talt õigust esitada esialgset vastuväidet. Esialgne vastuväide, et vaidluse lahendamine ületab vahekohtu pädevuse piire, esitatakse niipea, kui menetluse käigus tuleb kõne alla küsimus, mille lahendamine väidetavalt ületab vahekohtu pädevust. Igal juhul võib vahekohus pärast ettenähtud tähtaja möödumist esialgse vastuväite rahuldada, kui ta leiab, et viivitus on põhjendatud.

5. Vahekohus võib teha lõikes 4 nimetatud esialgse vastuväite kohta otsuse kas enne asja sisulist lahendamist või käsitleda seda sisulises otsuses.

ARTIKKEL III.7

Muud kirjalikud esildised

Vahekohus võib otsustada, millised kirjalikud esildised pooled lisaks hagiavaldusele ja kostja vastusele esitama peavad või esitada võivad ning määrab nende esitamise tähtaja.

ARTIKKEL III.8

Tähtajad

1. Vahekohtu poolt hagiavalduse, kostja vastuse ja muude kirjalike esildiste esitamiseks määratud tähtaeg ei tohi olla pikem kui 90 päeva, kui pooled ei lepi kokku teisiti.

2. Vahekohus teeb oma lõpliku otsuse 12 kuu jooksul alates vahekohtu moodustamise kuupäevast. Erandlikel asjaoludel võib vahekohus eriti keerulistes küsimustes seda tähtaega pikendada veel kuni kolme kuu võrra.

3. Lõigetes 1 ja 2 sätestatud tähtaegu lühendatakse poole võrra:
 - a) hageja või kostja taotlusel, kui vahekohus otsustab 30 päeva jooksul alates taotluse esitamisest ja pärast teise poole ärakuulamist, et asi on kiireloomuline; või
 - b) poolte kokkuleppel.
4. Lepingu artikli 16 lõikes 2 osutatud juhtudel teeb vahekohus oma lõpliku otsuse kuue kuu jooksul alates kuupäevast, mil asendusmeetmetest teatati vastavalt lepingu artikli 16 lõikele 1.

ARTIKKEL III.9

Pöördumised Euroopa Liidu Kohtusse

1. Lepingu artikli 12 ja artikli 15 lõike 3 kohaldamisel pöördub vahekohus Euroopa Liidu Kohtusse.
2. Vahekohus võib menetluse käigus igal ajal pöörduda Euroopa Liidu Kohtusse, tingimusel et vahekohus suudab piisavalt täpselt määratleda kohtuasja õigusliku ja faktilise tausta ning sellega seotud õiguslikud küsimused. Vahekohtumenetlus peatatakse seniks, kuni Euroopa Liidu Kohus on oma otsuse teinud.

3. Kumbki pool võib saata vahekohtule põhjendatud taotluse pöörduda Euroopa Liidu Kohtu poole. Vahekohus lükkab taotluse tagasi, kui ta leiab, et lõikes 1 osutatud Euroopa Liidu Kohtusse pöördumise tingimused ei ole täidetud. Kui vahekohus lükkab lepinguosalise taotluse Euroopa Liidu Kohtusse pöördumiseks tagasi, põhjendab ta oma otsust sisulises otsuses.

4. Vahekohus pöördub Euroopa Liidu Kohtusse teatega. Teade peab sisaldama vähemalt järgmist:

- a) vaidluse lühikirjeldus;
- b) liidu õigusakt (õigusaktid) ja/või vaidlusaluse lepingu säte (sätted) ning
- c) liidu õiguse mõiste, mida tuleb tõlgendada vastavalt lepingu artikli 12 lõikele 2.

Vahekohus teatab pooltele Euroopa Liidu Kohtusse pöördumisest.

5. Euroopa Liidu Kohus kohaldab analoogia põhjal kodukorda, mida kohaldatakse tema pädevuse suhtes teha eelotsuseid aluslepingute ja õigusaktide tõlgendamise kohta liidu institutsioonide, organite ja asutuste poolt.

6. Esindajad ja juristid, kellel on artiklite I.4, I.5, III.4 ja III.5 kohaselt õigus esindada pooli vahekohtus, on volitatud esindama pooli Euroopa Liidu Kohtus.

ARTIKKEL III.10

Ajutised meetmed

1. Lepingu artikli 16 lõikes 2 osutatud juhtudel võib kumbki lepinguosaline vahekohtumenetluse mis tahes etapis taotleda ajutiste meetmete kohaldamist, mis seisneb asendusmeetmete peatamises.
2. Lõike 1 kohases taotlustes tuleb märkida hagi ese, kiireloomulisust põhjendavad asjaolud ning fakti- ja õigusväited, mis esmapilgul õigustavad taotletava ajutiste meetmete kohaldamist. Sellele lisatakse ajutiste meetmete kohaldamise põhjendamiseks kõik kättesaadavad tõendid või taotlused tõendite kogumiseks.
3. Ajutisi meetmeid taotlev pool saadab oma taotluse kirjalikult teisele poolele ja rahvusvahelise büroo kaudu vahekohtule. Vahekohus määrab lühikese tähtaja, mille jooksul teine pool võib esitada kirjalikke või suulisi seisukohti.
4. Vahekohus võtab ühe kuu jooksul alates lõikes 1 osutatud taotluse esitamisest vastu otsuse vaidlustatud asendusmeetmete peatamise kohta, kui on täidetud järgmised tingimused:
 - a) vahekohus peab ajutiste meetmete kohaldamist taotleva poole esitatud väiteid *prima facie* põhjendatuks;

- b) vahekohus on seisukohal, et kuni lõpliku otsuse tegemiseni kannaks ajutiste meetmete kohaldamist taotlev pool suurt ja korvamatut kahju, kui asendusmeetmeid ei peatata ning
- c) kahju, mis tekitati ajutisi meetmeid taotlevale isikule vaidlusaluste asendusmeetmete viivitamatu kohaldamisega, kaalub üles huvi neid meetmeid viivitamatult ja tõhusalt kohaldada.

5. Artikli III.9 lõike 2 teises lõigus osutatud menetluse peatamist ei kohaldata käesoleva artikli kohaste menetluste suhtes.

6. Vahekohtu poolt lõike 4 kohaselt tehtud otsusel on üksnes ajutine mõju ning see ei piira vahekohtu sisulist otsust.

7. Kui vahekohtu poolt käesoleva artikli lõike 4 kohaselt vastu võetud otsuses ei ole peatamise lõpetamiseks ette nähtud varasemat kuupäeva, lõpeb kehtivuse peatamine siis, kui tehakse lepingu artikli 16 lõike 2 kohane lõplik otsus.

8. Käesoleva artikli kohaldamisel võtab vahekohus ajutisi meetmeid taotleva poole ja teise poole asjaomaste huvide kaalumisel ebaselguse vältimiseks arvesse üksikisikute ja ettevõtjate huve, kuid selle tulemusel ei teki sellistele üksikisikutele või ettevõtjatel vahekohtus kaebeõigust.

ARTIKKEL III.11

Tõendid

1. Mõlemad pooled esitavad tõendid oma hagi või kostja vastuse aluseks olevate asjaolude kohta.
2. Vahekohus võib poole taotluse korral või omal algatusel nõuda pooltelt asjaomast teavet, mida ta peab vajalikuks ja asjakohaseks. Vahekohus määrab pooltele tähtaja tema taotlusele vastamiseks.
3. Vahekohus võib poole taotluse korral või omal algatusel nõuda kõigist teabeallikatest teavet, mida ta peab asjakohaseks. Vahekohtul on õigus küsida ka ekspertide arvamust, kui ta peab seda sobivaks ja asjakohaseks, ja võttes arvesse poolte vahel kokku lepitud tingimusi.
4. Vahekohtu poolt käesoleva artikli alusel saadud kogu teave tehakse pooltele kättesaadavaks ja pooled võivad selle teabe kohta vahekohtule märkusi esitada.
5. Pärast teise poole seisukohtade küsimist võtab vahekohus asjakohased meetmed, et lahendada lepinguosalise tõstatatud küsimused, mis puudutavad isikuandmete kaitset, ametisaladust ja konfidentsiaalsusega seotud õiguspäraseid huve.
6. Vahekohus otsustab esitatud tõendite vastuvõetavuse, asjakohasuse ja kaalukuse üle.

ARTIKKEL III.12

Istungid

1. Kui istung peab toimuma, teatab vahekohus pärast pooltega konsulteerimist pooltele piisavalt aegsasti istungi kuupäeva, kellaaja ja koha.
2. Istung on avalik, kui vahekohus ei otsusta mõjuvatel põhjustel omal algatusel või poolte taotlusel teisiti.
3. Vahekohtu esimees koostab iga istungi protokollid ja allkirjastab need. Ainult need protokollid on autentsed.
4. Vahekohus võib otsustada korraldada istungi virtuaalselt vastavalt rahvusvahelise büroo praktikale. Pooli teavitatakse sellest tavast õigeaegselt. Sellistel juhtudel kohaldatakse lõiget 1 *mutatis mutandis* ja lõiget 3.

ARTIKKEL III.13

Vaikimisi otsused

1. Kui taotleja ei ole käesolevas protokollis või vahekohtu poolt kehtestatud tähtaja jooksul oma nõuet esitanud, ilma et ta oleks seda piisavalt põhjendanud, teeb vahekohus otsuse vahekohtumenetlus lõpetada, välja arvatud juhul, kui on lahendamata küsimusi, mille kohta võib olla vaja otsust teha, ja kui vahekohus peab seda asjakohaseks.

Kui kostja ei ole käesolevas protokollis või vahekohtu poolt kehtestatud tähtaja jooksul esitanud vastust vahekohtuteatele või kostja vastust, ilma et ta oleks seda piisavalt põhjendanud, teeb vahekohus otsuse menetlust jätkata, ilma et seda käsitataks iseenesest hageja väidetega nõustumisena.

Teist lõiku kohaldatakse ka juhul, kui hageja on jätnud esitamata vastuse vastuhagile.

2. Kui artikli III.12 lõike 1 alusel nõuetekohaselt kohtusse kutsutud pool ei ilmu kohtuistungile ja ei tõenda, et tal olid selleks mõjuvad põhjused, võib vahekohus menetlust jätkata.

3. Kui pool, kellelt on nõuetekohaselt taotletud täiendavate tõendite esitamist, jätab need esitamata kehtestatud tähtaja jooksul ega tõenda, et tal olid selleks mõjuvad põhjused, teeb vahekohus otsuse olemasolevate tõendite põhjal.

ARTIKKEL III.14

Menetluse lõpetamine

1. Kui on tõendatud, et pooltel on olnud mõistlik võimalus oma väiteid esitada, võib vahekohus kuulutada menetluse lõpetatuks.

2. Vahekohus võib omal algatusel või poole taotlusel, kui ta peab seda erandlike asjaolude tõttu vajalikuks, igal ajal enne otsuse tegemist menetluse uuendada.

IV PEATÜKK

OTSUS

ARTIKKEL IV.1

Otsused

Vahekohus püüab teha oma otsuseid konsensuse alusel. Kui aga otsuse tegemine konsensuse alusel osutub võimatuks, teeb vahekohus otsuse vahekohtunike häälteenamusega.

ARTIKKEL IV.2

Vahekohtuotsuse vorm ja mõju

1. Vahekohus võib teha eri küsimustes otsuseid eraldi ja eri aegadel.
2. Kõik vahekohtuotsused peavad olema kirjalikud ja neis märgitakse põhjused, millel need rajanevad. Vahekohtuotsused on lõplikud ja pooltele siduvad.
3. Vahekohtuotsus peab olema vahekohtunike poolt allkirjastatud, selles tuleb märkida otsuse tegemise kuupäev ja näidata ära vahekohtu asukoht. Rahvusvaheline büroo edastab pooltele vahekohtunike allkirjastatud otsuse koopia.

4. Rahvusvaheline büroo avalikustab vahekohtuotsuse.

Vahekohtuotsuse avalikustamisel järgib rahvusvaheline büroo asjakohaseid isikuandmete kaitset, ametisaladust ja konfidentsiaalsusega seotud õigustatud huve käsitlevaid eeskirju.

Teises lõigus osutatud eeskirjad on identsed kõigi kahepoolsete lepingute puhul sellistes siseturuga seotud valdkondades, milles Šveits osaleb, samuti käesoleva lepingu, põllumajandustoodetega kauplemise kokkuleppe ja Šveitsi korrapärast rahalist toetust käsitleva lepingu puhul. Ühiskomitee võtab oma otsusega kõnealused eeskirjad vastu ja ajakohastab neid käesoleva lepingu kohaldamiseks.

5. Pooled täidavad kõik vahekohtu otsused viivitamata.

6. Lepingu artikli 15 lõikes 2 osutatud juhtudel ja pärast poolte arvamuse saamist määrab vahekohus oma otsuse täitmiseks mõistliku tähtaja vastavalt lepingu artikli 15 lõikele 5, võttes arvesse poolte sisemenetlusi.

ARTIKKEL IV.3

Kohaldatav õigus, tõlgendamiseeskirjad, vahendaja

1. Kohaldatav õigus koosneb käeolevast lepingust, liidu õigusaktidest, millele selles viidatakse, ning muudest rahvusvahelise õiguse normidest, mis on kõnealuste õigusaktide kohaldamisega seotud.

2. Vahekohus teeb otsuse vastavalt lepingu artiklis 12 osutatud tõlgendamiseeskirjadega.
3. Vahekohtul ei ole lubatud teha otsust vahendajana ega *ex aequo et bono*.

ARTIKKEL IV.4

Mõlemat poolt rahuldav lahendus või muud põhjused menetluse lõpetamiseks

1. Pooled võivad ükskõik millal leppida kokku lahenduses, mis rahuldab mõlemat poolt. Nad teatavad sellest lahendusest ühiselt vahekohtule. Kui lahendus nõuab kummagi lepinguosalise vastavate riiklike menetluste kohast heakskiitu, viidatakse teates kõnealusele nõudmisele ja vahekohtumenetlus peatatakse. Vahekohtumenetlus lõpetatakse, kui sellist nõusolekut ei ole vaja või kui teatatakse selliste riiklike menetluste lõpetamisest.
2. Kui hageja teatab menetluse käigus vahekohtule kirjalikult, et ta ei soovi menetlust jätkata, ja kui kostja ei ole kuupäevaks, mil vahekohus selle teate kätte saab, astunud menetluses ühtegi sammu, teeb vahekohus otsuse menetluse lõpetamise kohta. Vahekohus teeb otsuse kulude kohta, mis tuleb kanda hagejal, kui see on selle poole käitumise tõttu põhjendatud.

3. Kui vahekohus jõuab enne oma otsuse tegemist järeldusele, et menetluse jätkamine on muutunud mõttetuks või võimatuks muudel kui lõigetes 1 ja 2 osutatud põhjustel, teatab vahekohus pooltele oma kavatsusest teha otsus menetluse lõpetamise kohta. Esimest lõiku ei kohaldata, kui on lahendamata küsimusi, mille kohta on vaja teha otsus, ja kui vahekohus peab seda asjakohaseks.
4. Vahekohus edastab pooltele vahekohtumenetluse lõpetamise otsuse või poolte kokkuleppel tehtud ja vahekohtunike allkirjastatud otsuse koopia. Artikli IV.2 lõikeid 2–5 kohaldatakse vahekohtu otsuste suhtes, mis tehakse poolte kokkuleppel.

ARTIKKEL IV.5

Vahekohtuotsuse parandamine

1. 30 päeva jooksul pärast otsuse kättesaamist võib kumbki pool taotleda, et vahekohus kõrvaldaks otsuses leiduvad arvutusvead, sisulised või kirjavead või mistahes muud samalaadsed vead või väljajätmised, teatades sellest taotlusest rahvusvahelise büroo kaudu teisele poolele ja vahekohtule. Kui vahekohus peab sellist taotlust põhjendatuks, teeb ta paranduse 45 päeva jooksul pärast taotluse kättesaamist. Taotlusel ei ole peatavat mõju artikli IV.2 lõikes 6 sätestatud tähtaja suhtes.

2. 30 päeva jooksul pärast otsuse teatavakstegemist võib vahekohus teha lõikes 1 osutatud parandusi omal algatusel.
3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud parandused tehakse kirjalikult ja need moodustavad otsuse lahutamatu osa. Kohaldatakse artikli IV.2 lõikeid 2–5.

ARTIKKEL IV.6

Vahekohtunike tasud

1. Artiklis IV.7 osutatud tasud peavad olema mõistlikud, võttes arvesse juhtumi keerukust, vahekohtunike poolt sellele kulutatud aega ja kõiki muid asjakohaseid asjaolusid.
2. Koostatakse loetelu päevaraha ja maksimum- ja miinimumtundide kohta, mis on sama kõigi kahepoolsete lepingute puhul sellistes siseturuga seotud valdkondades, milles Šveits osaleb, samuti käesoleva lepingu, põllumajandustoodetega kauplemise kokkuleppe ja Šveitsi korrapärast rahalist toetust käsitleva lepingu puhul, ning seda ajakohastatakse vajaduse korral. Ühiskomitee võtab oma otsusega kõnealuse loetelu vastu ja ajakohastab seda lepingu kohaldamiseks.

ARTIKKEL IV.7

Kulud

1. Kumbki pool kannab omaenese kulud ja poole vahekohtu kuludest.

2. Vahekohus määrab oma kulud kindlaks sisulises otsuses. Kõnealused kulud hõlmavad üksnes:
 - a) vahekohtunike tasusid, mis esitatakse iga vahekohtuniku kohta eraldi ja mille suuruse määrab kindlaks vahekohus ise kooskõlas artikliga IV.6;
 - b) vahekohtunike reisi- ja muud kulud ning
 - c) rahvusvahelise büroo tasud ja kulud.
3. Lõikes 2 osutatud summad peavad olema mõistlikud, võttes arvesse vaidluse eseme väärtust, vaidluse keerukust, aega, mille vahekohtunikud ja vahekohtu määratud eksperdid on sellele kulutanud, ning kõiki konkreetse juhtumi puhul olulisi asjaolusid.

ARTIKKEL IV.8

Kulude ettemaksed

1. Vahekohtumenetluse alguses võib rahvusvaheline büroo nõuda, et kumbki pool maksaks artikli IV.7 lõikes 2 osutatud kulude katteks ettemaksena võrdse summa.
2. Vahekohtumenetluse käigus võib rahvusvaheline büroo nõuda pooltelt lõikes 1 osutatud tagatistele lisaks täiendavaid tagatisi.

3. Kõik poolte poolt käesoleva artikli kohaldamisel deponeeritud summad makstakse rahvusvahelisele büroole ja ta maksab need välja tegelike kulude, sealhulgas eelkõige vahekohtunike ja rahvusvahelise büroo tasude katteks.

V PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

ARTIKKEL V.1

Muudatused

Ühiskomitee võib oma otsusega käesolevat protokollu muuta.